

L'art de no tenir mai raó

written by Jordi Martí i Montllau | 24 de novembre de 2017

La regla d'or per no sortir derrotat d'un enfrontament dialèctic és no assumir mai el marc mental de l'adversari, allò que ara, com a bons provincians que ens delim per l'anglès i les seues excel·lències comunicatives, anomenem *frame*.

La qüestió és que, un cop s'ha assumit el marc mental de l'adversari, comencem a anar a remolc seu, i aleshores l'única manera de sortir-nos-en és esperar que, en una relliscada, es contradigui a ell mateix, o que l'exasperem de tal manera que s'acabi oblidant de dur-nos, pas a pas i pel simple pes de la lògica, fins a la derrota final, i que, per contra, acabi desacreditant-se en alguna sortida de to. Perquè, acceptem-ho: un cop has admès el punt de partida del teu interlocutor, és a dir la idea que dóna sentit i fonament a la seua argumentació, ja només és qüestió que estrenyi la corda i t'acabi ofegant dialècticament (els altres ofecs vénen després, quan s'ha guanyat el combat dialèctic i, amb ell, la legitimitat).

Les conclusions d'una discussió es troben precontingudes en els principis sobre els quals el diàleg transcorre, i si les premisses dels qui discuteixen són les mateixes, la conclusió a què arribin només en podrà ser una, la mateixa per a tots (al cap i a la fi, els principis lògics són regles formals universals, i si raonen correctament hauran d'aplicar-los sense excuses). Ras i curt: qui assumeix els principis de l'altre, n'assumeix les conseqüències que lògicament se'n deriven. I ja està tot dit.

El marc mental de l'adversari s'assumeix quan es dóna per bona la premissa major de la seua argumentació, aquella que determina tota la resta. Si, per exemple, s'accepta per part de tots els qui discuteixen que «allò que defineix la naturalesa humana és la racionalitat», s'acabarà havent

d'admetre que deixar-se menar per l'emotivitat és impropï de persones. Ja pots posar-t'hi com vulguis: per molt que en el fons creguis que hi ha sentiments que ens humanitzen, un cop has acceptat –has concedit en un moment de feblesa o inconsciència– la idea força que la raó és allò que ens fa humans, ja no podràs defensar cap conducta nascuda de l'emoció. Llavors, si el que pretenies és defensar la legitimitat d'una decisió basada, ni que sigui parcialment, en l'emotivitat, no podràs fer-ho: descobriràs que havies begut oli.

Els catalans en general, i els independentistes en particular, en sabem molt de caure en aquest parany. O bé perquè l'adversari històric disposa d'una clara superioritat de mitjans (que ens aclaparen però que, a més, reconeguem-ho, ens hem afanyat a convertir –amb la coartada que «ens fan riure»– en part essencial de la nostra dieta mediàtica diària), o bé perquè estem insegurs de les nostres posicions (a veure si ens passem, perquè de català, es veu, se'n pot ser massa; caldrà, per tant, trobar el punt just: al dente), o potser per no fer-nos de mal voler per una part de la població del Principat, que intuïm refractària a la catalanitat i les seues reclamacions, però a la qual aspirem a seduir (generalment a través de l'estómac i sense provocar-los una indigestió amb qüestions que tinguin a veure amb, per exemple, la nostra llengua), o potser per altres motius... la qüestió és que, d'entrada, els independentistes solem respondre a la primera afirmació dels adversaris –que habitualment revesteix la forma d'una acusació– amb un «sí... però...», que ens derrota d'entrada.

De tant repetir-ho, sembla que ens hagin convençut que allò que qui ens vol malament veu com a roí, efectivament ho és, de roí, de manera que quan ens hi acusen, en comptes de desemmascarar el dogmatisme del seu posicionament de partida, correm a donar-li la raó en l'essencial per, tot seguit, negar que realment actuem com diu que actuem. Vaja: correm a dir que sí, que té raó, però que s'equivoca quan diu que som com diu

que som, o que fem allò que diu que fem.

Després de demonitzar, de manera totalment inconseqüent amb les seues pròpies pràctiques i història i de manera totalment arbitrària, que l'escola catalana sigui en català, quan un cop assentat això ens ho retrauen, correm a respondre que, en realitat, a Catalunya, li reservem al castellà un paper a l'escola no menys important que al català (perquè, de fet, donem a entendre que tindrien raó en allò que és fonamental: l'escola en català a Catalunya –una escola catalana tant en català com en castellà és l'escola castellana– seria una perversitat, una radicalitat, ecs!) Quan ens diuen que voler viure en català a Catalunya ens empetiteix, nosaltres donem per suposada la rectitud d'aquesta afirmació i ens afanyem a respondre que és que en realitat no pretenem viure en català, i llavors renunciem a fer-ho («tothom entén el català? Si algú no l'entén la xerrada la puc fer en castellà, cap problema»). Si ens diuen que preocupar-nos per la nostra llengua ens fa "identitaris" (un qualificatiu que, he de reconèixer-ho, no acabo d'entendre què significa), correm a respondre que d'identitaris gens (acceptant implícitament que això de "ser identitari" deu ser com tenir la tinya), i llavors esdevenim cosmopolites (és a dir: ens castellanitzem una mica més). Si ens diuen que els mitjans de comunicació catalans són poc plurals i esbiaixats perquè parteixen d'un marc mental català i de la consideració que Catalunya és una nació, correm a admetre que aitals acusacions tenen sentit i ens afanyem a entrevistar i a contractar com a tertulians i col·laboradors personatges que arriben a qüestionar el nostre dret a existir o que tenen en el seu currículum episodis de censura política (com ara el cessament d'una professora universitària d'economia per raons d'opinió, posem per exemple, tu ja m'entens). Si ens diuen que per dedicar diners a la llengua i la cultura catalanes hem de tancar quiròfans (mira si n'és, d'assassina, la nostra llengua!), responem que no, que pràcticament no dediquem recursos a la llengua (i acabem no dedicant-n'hi, mira si som bones persones!). Si ens acusen de

no facilitar que qui vulgui viure a Catalunya en castellà pugui fer-ho, no responem que tal pretensió és abusiva, responem que sí que ho permetem (i ho fem fins anatemitzar el català que pretengui viure només en català a Catalunya). I així, perdem sempre. Perdem la discussió. Deixem perdre el relat (un altre mot que també queda molt bé). Perdem la llengua en els actes públics. Perdem presència del català a les aules i als mitjans de comunicació. Acabem convertint la cultura catalana en una activitat de voluntariat per a després de la feina. Ens deixem insultar en els mitjans de comunicació públics i privats del país. En definitiva, perdem la dignitat i ens prohibim de voler ser pel simple fet de voler ser, sense haver de justificar-ho (perquè sembla que els catalans hem de justificar que ho siguem, i que ho vulguem continuar sent).

I així, relats com ara el negador de la nostra existència com a subjectes polítics o el discurs lingüístic de Ciutadans avancen en el camí d'esdevenir hegemònics (el *frame*), fins al punt que les sentències ja no seguin necessàries perquè siguem nosaltres mateixos els qui ens limitem, autocensurem i desconstruïm allò construït amb tants esforços i que mai no ha deixat d'estar a mitges i de ser precari: l'escola en català, els mitjans vehiculats en la llengua del país, la universitat en català... alhora que aturem i rebobinem en qüestions i matèries en què érem lluny d'haver assolit uns mínims: donar prioritat a la informació procedent de la resta dels països de llengua catalana, informar de novetats literàries en català sense haver de tenir un ull sempre posat a les novetats en castellà (per a compensar), construir una perspectiva catalana de la realitat (que ens permetés entendre, per exemple, que per a nosaltres el nord és Girona, Perpinyà, l'Aran, Andorra, els Pallars i França, i no pas Galícia o el País Basc), bastir un discurs polític autònom sense el sistemàtic contrapunt de l'opinador espanyol, que no fa propostes, però que genera tant de soroll que al final ja no sabem ni de què parlàvem...

I tot això, per a no res, perquè després de tant d'esforçar-

nos a semblar-los simpàtics a còpia d'ensenyar-los que no fem allò que ells diuen que està malament, descobrim que encara no som prou bons per a ells, per a l'adversari, per a qui ens vol malament. Perquè per a l'adversari històric el problema no és el que fem, sinó el que som.